2024/2316

10.10.2024 г.

РЕЗОЛЮЦИЯ (ЕС) 2024/2316 НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ

от 11 април 2024 година,

съдържаща забележките, които са неразделна част от решението за освобождаване от отговорност във връзка с изпълнението на бюджета на Агенцията на Европейския съюз за киберсигурност (ENISA) за финансовата 2022 година

ЕВРОПЕЙСКИЯТ ПАРЛАМЕНТ,

— като взе предвид своето решение за освобождаване от отговорност във връзка с изпълнението на бюджета на Агенцията на Европейския съюз за киберсигурност (ENISA) за финансовата 2022 година,

— като взе предвид член 100 и приложение V към своя Правилник за дейността,

— като взе предвид Специален доклад № 5/2022 на Сметната палата,

— като взе предвид доклада на комисията по бюджетен контрол (A9-0134/2024),

А. като има предвид, че според отчета за приходите и разходите на ENISA („Агенцията“) [1] нейният окончателен бюджет за финансовата 2022 година възлиза на 39 207 625 EUR, което представлява увеличение от 67,03 % спрямо 2021 г.; като има предвид, че увеличението на бюджета на Агенцията се дължи основно на допълнителните задачи, свързани с пилотното изпълнение на програмата за действие в подкрепа на киберсигурността; като има предвид, че бюджетът на Агенцията се осигурява основно от бюджета на Съюза;

Б. като има предвид, че Сметната палата („Палатата“) в своя доклад относно годишните отчети на Агенцията за финансовата 2022 година („доклада на Палатата“), заявява, че е получила достатъчна увереност, че годишните отчети на Агенцията са надеждни и че свързаните с тях операции са законосъобразни и редовни;

Бюджетно и финансово управление

1. отбелязва със задоволство, че усилията за контрол на бюджета през финансовата 2022 година са довели до степен на изпълнение на бюджетните кредити за поети задължения за текущата година от 99,93 %, което представлява увеличение с 0,42 % спрямо 2021 г.; отбелязва освен това, че степента на изпълнение на бюджетните кредити за плащания за текущата година е 52,02 %, което представлява намаление с 25,38 % спрямо 2021 г.;

2. подчертава, че размерът на окончателния бюджет на Агенцията е резултат от изменение, възлизащо на 15 000 000 EUR, прието от управителния съвет на 5 август 2022 г. във връзка с изпълнението на действие за подкрепа в областта на киберсигурността, насочено към засилване на реакцията на Агенцията в подкрепа на държавите членки в съответствие с нейния мандат; отбелязва, че по-голямата част от ангажиментите по действието за подкрепа в областта на киберсигурността са подписани късно през годината, което обяснява относително ниския процент на плащания (и последвалия голям пренос);

Резултати от дейността

3. поздравява Агенцията за степента на изпълнение на работната програма за 2022 г. от 100 %; приветства използването от Агенцията на ключови показатели за ефективност за оценка на дейностите ѝ и на постигнатите резултати спрямо целите на работната програма; отбелязва, че при някои крайни продукти и услуги целите не са постигнати изцяло поради промяната на приоритетите при използването на ресурсите, за да се осигури действието за подкрепа в областта на киберсигурността в отговор на незаконното и непровокирано нахлуване на Русия в Украйна; отбелязва, че сред по-силно засегнатите продукти поради гореспоменатата промяна в приоритетите са 4.2 „Развитие и подобряване на стандартни оперативни политики, процедури, методологии и инструменти при киберкризи“ и 5.3 „Инициране на изграждането на мрежа от доверени продавачи/доставчици“;

4. е наясно, че незаконното и непровокирано нахлуване на Русия в Украйна доминира в програмата на Съюза в областта на сигурността през 2022 г.; отбелязва със задоволство, че Агенцията е засилила своята координация и готовност и е допринесла за споделената ситуационна осведоменост на Съюза, като е предоставяла редовни ситуационни доклади относно действията в киберпространството; подчертава засилената координация и обмен на информация и с мрежи за киберсигурност като Европейската мрежа за връзка на организациите при кибернетични кризи (EU-CyCLONe), съставена от национални органи за управление на кризи в областта на киберсигурността, и с многобройни секторни общности, подкрепяни от Агенцията; приветства усилията, положени от Агенцията за осигуряване на канали за комуникация между политическото, оперативното и техническото ниво, както и засиленото сътрудничество с мрежата на екипите за реагиране при инциденти с компютърната сигурност;

[1] ОВ C 377, 30.9.2022 г., стр. 2.

5. отбелязва със задоволство, че през 2022 г. Агенцията въвежда пилотно топлинната карта на Съюза, която има за цел да предостави бърз преглед на инцидентите и събитията в киберпространството, засягащи критичните сектори на ЕС в резултат на киберактивност, свързана с руската агресивна война срещу Украйна; отбелязва, че тези сектори са предоставили за доклада за интегрирания капацитет за ситуационна осведоменост и анализ на Комисията 52 актуализации относно настоящата ситуация и инцидентите във връзка с руската агресивна война срещу Украйна, като са допринесли за механизма на Съюза за управление на кризи;

6. отбелязва, че според Специален доклад 5/2022 на Палатата „Киберсигурност в институциите, органите и агенциите на ЕС“, броят на кибератаките срещу органи на ЕС се увеличава рязко, а равнището на подготвеност в областта на киберсигурността на органите на Съюза варира и като цяло не е съизмеримо с нарастващите заплахи; отбелязва, че тъй като органите на Съюза са тясно свързани, слабостите в един от тях могат да изложат останалите на заплахи за сигурността; подчертава, че Палатата препоръчва Агенцията, заедно с екипа за незабавно реагиране при компютърни инциденти за Съюза (CERT-EU), да обърне по-голямо внимание на органите на ЕС, които имат по-малко опит в управлението на киберсигурността, чрез: а) идентифициране на приоритетните области, в които органите, институциите и агенциите на ЕС имат нужда от най-голяма подкрепа, например чрез оценки на зрелостта, и б) действия за изграждане на капацитет в съответствие с техните меморандуми за разбирателство; призовава Агенцията да се заеме с изпълнението на тези задачи и да докладва на органа по освобождаване от отговорност относно мерките, предприети по този въпрос;

7. отбелязва, че през 2022 г. Агенцията е провела различни дейности, изпълнявайки ролята си в подкрепа на Съюза; отбелязва, че въпреки че Агенцията е успяла да предостави подкрепа по няколко политически досиета, като например за мрежова и информационна сигурност, киберустойчивост и устойчивост на цифровите технологии, ограничените ресурси са попречили на Агенцията да подкрепи активно политически досиета с разпоредби в областта на киберсигурността, като например Европейското пространство на здравни данни и други ключови досиета, като тези за цифровите пазари и за цифровите услуги; отбелязва, че други дейности включват информиране на създателите на политики относно ефективността на съществуващите рамки за киберсигурност и предоставяне на подкрепа на сектори от критично значение; отбелязва освен това, че приемането на Директива (ЕС) 2022/2555 на Европейския парламент и на Съвета ([2]) (Директива МИС 2) се откроява като мярка за справяне с предизвикателствата и хармонизиране на политиките в целия ЕС; разбира, че липсата на хармонизация при прилагането на МИС 1 е довела до фрагментиране на политическата среда, проблем, с който новата директива има за цел да се справи; е наясно, че втората директива разширява обхвата, въвеждайки нови хоризонтални задачи за Агенцията, като например регистъра на Съюза за цифровите субекти; подчертава, че Агенцията е приспособила своите услуги и ресурси към нова стратегия в отговор на променящите се изисквания в областта на киберсигурността;

Ефикасност и ползи

8. отбелязва, че Агенцията се стреми да увеличи споделянето на услуги с други агенции и/или Комисията, включително например чрез междуведомствени и междуинституционални процедури за възлагане на обществени поръчки и споделяне на услуги с Европейския център за развитие на професионалното обучение (Cedefop) и Европейския център за промишлени, технологични и изследователски експертни познания в областта на киберсигурността (ECCC); отбелязва освен това, че през 2022 г. Агенцията е подписала споразумение за нивото на обслужване с новосъздадения Европейски център за промишлени, технологични и изследователски експертни познания в областта на киберсигурността за предоставяне на центъра на услуги по защита на данните и счетоводни услуги през 2023 г.;

9. отбелязва действията, предприети от Агенцията за прехвърляне на акцента от традиционното броене на числеността на персонала към стратегическо планиране на работната сила с цел предвиждане и преодоляване на недостига на персонал, за да се изгради гъвкава работна сила и да се разпределят ресурси за приоритетни области;

10. приветства приноса на Агенцията за насърчаването на споделеното използване на служби между агенциите чрез няколко мрежи в областта на обществените поръчки, човешките ресурси, ИКТ, управлението на риска, управлението на резултатите, защитата на данните, информационната сигурност и счетоводството; посочва хоризонталните ползи от съвместната работа и адаптирането на най-добрите практики, както и това, че съвместните инициативи обединяват различни гледни точки, намаляват дублирането на усилия, подобряват ученето и укрепват отношенията между участниците; приканва Агенцията да набележи и други вътрешни процедури, които биха могли да бъдат рационализирани чрез инструменти на ИТ;

11. отбелязва със задоволство участието на Агенцията в пилотния проект в рамките на мрежата от агенции на ЕС, предназначен да подкрепя агенциите на Съюза с цел повишаване на тяхната готовност за предстоящия нов регламент в областта на киберсигурността;

12. припомня, че е важно да се увеличи цифровизацията на Агенцията от гледна точка на вътрешното функциониране и управление, а също така с цел ускоряване на цифровизацията на процедурите; подчертава необходимостта Агенцията да продължи да бъде проактивна в това отношение, за да се избегне цифрово разделение между агенциите;

([2]) Директива (ЕС) 2022/2555 на Европейския парламент и на Съвета от 14 декември 2022 г. относно мерки за високо общо ниво на киберсигурност в Съюза, за изменение на Регламент (ЕС) № 910/2014 и Директива (ЕС) 2018/1972 и за отмяна на Директива (ЕС) 2016/1148 (Директива МИС 2) (ОВ L 333, 27.12.2022 г., стр. 80).

Политика относно персонала

13. отбелязва, че към 31 декември 2022 г. щатното разписание е било изпълнено на 89,02 %, като са били назначени 73 срочно наети служители на общо 82-те длъжности за тази категория служители, разрешени съгласно бюджета на Съюза (спрямо 76 разрешени длъжности през 2021 г.); отбелязва, че освен това през 2022 г. за Агенцията са работили 27 договорно наети служители, 10 временни служители и 16 изпълнители;

14. отбелязва със загриженост липсата на баланс между половете във висшето и средното ръководство на Агенцията, като 12 от общо 17-те длъжности са заети от мъже (71 %); счита, че балансът между половете сред членовете на висшето и средното ръководство на Агенцията трябва да бъде подобрен; припомня значението на гарантирането на баланс между половете и призовава Агенцията да вземе предвид този аспект при назначаването на средни и висши ръководители в бъдеще; отбелязва разпределението по пол в управителния съвет на Агенцията, където 41 от общо 55 членове са мъже (75 %); отчита, че съставът на управителния съвет зависи до голяма степен от номинациите на държавите членки; настоява Комисията и държавите членки при номинирането на членове в управителния съвет на Агенцията да вземат предвид факта, че е важно да се осигури баланс между половете; отбелязва разпределението по пол сред служителите на Агенцията като цяло, от които 57 (52 %) са мъже и 53 (48 %) жени; отбелязва мерките, предприети от Агенцията за справяне с проблемите, свързани с баланса между половете, които включват преразглеждане на нейната политика за набиране на персонал с цел насърчаване на кандидатстването на жени; отбелязва освен това, че Агенцията планира в своята корпоративна стратегия да получи Сертификата за високи постижения в областта на многообразието и приобщаването на Мрежата на агенциите на ЕС до края на 2025 г.;

15. отбелязва, че Агенцията прилага политика за защита на личното достойнство и предотвратяване на психическия и сексуалния тормоз и че участва в междуведомствената работна група от доверени съветници; очаква да получи техния доклад и препоръки; отбелязва, че през 2022 г. не са докладвани случаи на тормоз, и насърчава Агенцията да продължи и да доразвие работата си с цел предотвратяване на такива случаи и в бъдеще;

16. изразява загриженост относно географския дисбаланс сред персонала на Агенцията на висше и средно ръководно равнище и сред персонала като цяло, от който 40,9 % са граждани на Гърция; настоява, че трябва да се направят подобрения; изисква от Агенцията да докладва за това на органа по освобождаване от отговорност;

17. отбелязва със загриженост, че по време на изготвянето на работната програма за 2023 г. Агенцията е установила недостиг на ресурси в размер на 734 000 EUR и два еквивалента на пълно работно време в областта на оперативните дейности и на 2,5 милиона евро в областта на корпоративните услуги; отбелязва освен това, че задълбочена оценка на нуждите от човешки ресурси за периода 2023—2025 г. разкри значителен недостиг, особено по отношение на критичните дейности и че без увеличаване на щатното разписание, на Агенцията може да се наложи да приоритизира и да адаптира бъдещите работни програми, за да компенсира недостига на ресурси; отбелязва, че управителният съвет на Агенцията също е посочил необходимостта от увеличаване на персонала, за да може Агенцията да изпълнява изцяло мандата си по устойчив начин;

18. приветства усилията на Агенцията за интегриране на хората с увреждания със създаването на достъпна инфраструктура и услуги за подкрепа;

19. отбелязва, че през 2022 г. Агенцията е продължила да предоставя допълнителна подкрепа на служителите чрез ваучери, възстановяване на разходите за интернет и програмата fit@work и е разработила свой кодекс за поведение, в който са очертани очакванията на Агенцията по отношение на поведението и действията на нейните служители;

Обществени поръчки

20. отбелязва със загриженост, че Палатата е установила два случая, при които Агенцията е възложила договори с ниска стойност (под 15 000 EUR), без да изготви доклад за оценка и решение за възлагане, надлежно одобрени и подписани от разпоредителя с бюджетни кредити, което е в нарушение на точки 30.3 и 30.4 от приложение I към Финансовия регламент; припомня в тази връзка, че Палатата е направила подобна констатация в своя доклад за 2021 г. и отговора на Агенцията, в който се посочва, че тя вече е предприела необходимите стъпки за справяне с този проблем; настоява на необходимостта от прилагане на процедури, за да се гарантира пълно спазване на Финансовия регламент; призовава Агенцията да се заеме с решаването на проблемите, посочени от Палатата, и да докладва на органа по освобождаване от отговорност за всяко развитие по този въпрос;

21. отбелязва, че според доклада на Палатата през 2022 г. Агенцията е предложила на своите служители на ръководни длъжности да бъдат оценени от професионален външен оценител, определен от Агенцията; отбелязва, че в три случая Агенцията е платила директно на доставчика за тази услуга, а в останалите 23 случая тя е възстановила разходите на своите служители на ръководни длъжности, които сами са платили на оценителя; отбелязва, че общата сума, платена от Агенцията за извършването на 26 оценки, възлиза на 120 276 EUR; изразява съжаление, че Агенцията е избрала доставчика без открита процедура за възлагане на обществена поръчка, поради което ЕСП заключава, че тези плащания са нередовни; призовава Агенцията да се заеме с решаването на проблемите, повдигнати от Палатата и да докладва на органа по освобождаване от отговорност относно мерките, предприети по този въпрос;

22. припомня, че целта на правилата за обществените поръчки е да се осигури възможност на възложителите да закупят необходимите им стоки и услуги на икономически най-изгодна цена, като се гарантира лоялна конкуренция между кандидатите и се зачитат принципите на прозрачност, пропорционалност, равно третиране и недискриминация; призовава Агенцията да усъвършенства допълнително своите процедури за възлагане на обществени поръчки, за да осигури пълно спазване на приложимите правила, така че да се постига най-добро съотношение между цена и качество;

Предотвратяване и управление на конфликти на интереси и прозрачност

23. отбелязва съществуващите мерки и текущите усилия на Агенцията за осигуряване на прозрачност и за предотвратяване и управление на конфликтите на интереси, и отбелязва, че на уебсайта на Агенцията са публикувани автобиографиите на членовете на управителния съвет, както и техните декларации за поемане на задължение и декларации за интереси, въпреки че някои от автобиографиите липсват;

24. отбелязва, че Агенцията не е докладвала за случаи на конфликт на интереси през 2022 г.; отбелязва освен това приемането от Агенцията на Решение 15/2021 на управителния съвет относно предотвратяването на конфликти на интереси и актуализирането на образците на декларациите; настоява на значението на наличието на процедури за наблюдение на спазването на правилата, свързани с кадровата въртележка между държавния и частния сектор, и за активно наблюдение на професионалната дейност на служителите на висши ръководни постове (включително на напусналите Агенцията през последните две години), за да могат да се откриват недекларирани ситуации на „кадрова въртележка“ между държавния и частния сектор;

25. отбелязва, че графикът на срещите между ръководството на Агенцията и външните заинтересовани страни е публично достъпен на нейния уебсайт;

26. припомня, че е важно Агенцията да работи за постигане на по-голяма видимост в медиите, в интернет и в социалните медии, за да популяризира своята работа сред гражданите;

Вътрешен контрол

27. отбелязва, че през 2021 г. Службата за вътрешен одит е извършила одит на програмирането на стратегическото планиране и управлението на изпълнението и е публикувала своя окончателен одитен доклад през април 2022 г. с три важни препоръки; освен това отбелязва, че Агенцията се е съгласила с одитните забележки и е предприела необходимите стъпки в отговор на изразените опасения;

28. отбелязва, че според Палатата Агенцията не разполага с предварително изготвен модел на оценка (т.е. насоки), който да помогне на комисията за оценка при оценяването на офертите; отбелязва, че това води до риск офертите да не бъдат оценявани по последователен начин от всеки член на комисията за оценка; призовава Агенцията да предприеме мерки за справяне с този проблем, посочен от Палатата, и да докладва на органа по освобождаване от отговорност;

29. отбелязва, че през 2022 г. Агенцията е извършила последващи проверки на финансовите операции, извършени през финансовата 2021 година съгласно член 45, параграфи 8 и 9 от Делегиран регламент (ЕС) 2019/715 на Комисията ([3]); обръща внимание на факта, че са установени три слабости, които са довели до три препоръки относно финансовите операции, нито една от които не е определена като критична; отбелязва, че за справяне с основната слабост, през 2022 г. е въведен седмичен мониторинг на сроковете за плащане, за да се предупреждава съответният финансов персонал за спешни операции, които все още не са обработени, с цел спазване на правната рамка относно сроковете за плащане;

([3]) Делегиран регламент (ЕС) 2019/715 на Комисията от 18 декември 2018 г. относно рамковия финансов регламент за органите, създадени по силата на ДФЕС и Договора за Евратом и посочени в член 70 от Регламент (ЕС, Евратом) 2018/1046 на Европейския парламент и на Съвета (ОВ L 122, 10.5.2019 г., стр. 1).

30. отбелязва, че през 2022 г. оценката на ефективността на системите за вътрешен контрол на Агенцията се е основавала на показателите на рамката, както и на допълнителна информация от специфични доклади за оценка (на риска), одитни констатации и други подходящи източници; отбелязва, че в оценката на вътрешния контрол на Агенцията се изразява достатъчна увереност по отношение на улесняването на ефективни и ефикасни операции, осигуряването на качествено докладване и спазването на разпоредбите, но се посочва, че са необходими известни подобрения по отношение на някои принципи, за да се повиши ефективността и да се гарантира правилното прилагане на вътрешния контрол; призовава Агенцията да докладва на органа по освобождаване от отговорност относно подобренията във връзка с тази оценка;

Други коментари

31. отбелязва, че Агенцията е предприела важни мерки за повишаване на киберсигурността, като например решение за сигурна електронна поща (SECEM2), тестова кибератака с цел подобряване на сигурността и последващи корекции по укрепване на защитите, извеждане от експлоатация на традиционни системи, актуализиране на вътрешната рамка на политиката в областта на киберсигурността;

32. приветства факта, че управителният съвет на Агенцията е добавил към единния програмен документ на Агенцията за периода 2022—2024 г. целта Агенцията да постигне неутралност по отношение на климата във всички свои операции до 2030 г.; отбелязва, че с приемането на корпоративната стратегия на Агенцията сертифицирането по EMAS и екологосъобразните обществени поръчки са станали ключови цели на Агенцията; отбелязва, че процесът на сертифициране се очаква да приключи през 2024 г.;

33. по отношение на други забележки, придружаващи решението за освобождаване от отговорност, които имат хоризонтален характер, препраща към своята резолюция от 11 април 2024 г. ([4]) относно резултатите от дейността, финансовото управление и контрола на агенциите.

([4]) Приети текстове, P9_TA(2024)0280.